εἰ δὴ τοῦτ' ὀπὶ πάντων οὕτως ἔχει, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ εἴη αὐτὴ ἕξις, ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἀνθρωπος γένεται, καὶ ἀφ' ἧς οὗ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει. πῶς δ' οὗτ' ἔχει, ἤδη μὲν ἀρήκαμεν. ἔτι δ' καὶ ὧδε ἔχει φανερὸν, ἐὰν θεωρήσωμεν ποία τις ὑπάρχει ἡ φύσις αὐτῆς. ὢν παντὶ δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῷ ὅτι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον, τὸ δ' ἔλαττον, τὸ δ' ἴσον· καὶ τοῦτο, ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἢ πρὸς ἡμᾶς· τὸ δ' ἴσον, μέσον τι ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως. λέγω δὲ, τοῦ μὲν πράγματος μέσον, τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἓν καὶ τοὐτὸ πᾶσι· πρὸς ἡμᾶς δ', ὃ μήτε πλεονάζει, μήτε ἐλλείπει [τοῦ δέοντος.] τοῦτο δ' οὐχ ἕν, οὐδὲ τὸ αὐτὸ πᾶσι· εἰ γὰρ τὰ δέκα, πολλὰ· τὰ δὲ δύο, ὀλίγα· τὰ ἓξ, μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσως γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται. τοῦτο δὲ μέσον ὅτι κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν ἀποδοτέον· τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς, οὐκ οὕτω λεκτέον· οὐ γὰρ εἴη τῷ δέκα μνᾶς φαγεῖν, πολὺ· δύο δ', ὀλίγον· ὁ ἀλείπτης ἕξ μνᾶς προστάξειεν· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ λαμβάνοντι, ἢ ὀλίγον. Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων, πολύ· ὁμοίως ὅσοι δρόμου καὶ πάλης. οὕτω δὴ καὶ τὰς ὀπτικῶν τὸν ὑπερβολὸν καὶ τὸν ἔλλειψιν φεύγει· τὸ δὲ μέσον ζητεῖ, καὶ τοῦθ' αἱρεῖται. μέσον δὲ, οὐ τὸ τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς. εἰ δὴ πᾶσα ὀπτικὴ μὴ οὕτω τὸ ἔργον οὗ ὀπτεύει, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα, καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα· (ὅθεν εἰώθασιν ὀπτλέγειν τοῖς οὗ ἄριστοι ἔργοις, ὅτι οὔτ' ἀφελεῖν ἔστιν, οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως φθειρούσης τὸ οὗ· τῆς δὲ μεσότητος, σωζούσης·) οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται· ἡ δὲ ἀρετὴ, πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμείνων ἐστὶν, ὡσπερ καὶ ἡ φύσις· τοῦ μέσου αὖ εἴη στοχαστική· λέγω δὲ τὴν ἠθικήν· αὕτη γάρ ἐστι περὶ πάθη καὶ πράξεις· ἐν δὲ τούτοις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις, καὶ τὸ μέσον· οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι, καὶ ὀπιθυμῆσαι καὶ ὀπισραφῆναι, καὶ ὀργισθῆναι, καὶ ἐλεῆσαι, καὶ ὅλως ἡδῆναι καὶ λυπηθῆναι· ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ ἀμφότερα οὐκ εὖ. τὸ δ' ὅτε δεῖ, καὶ ἐφ' οἷς, καὶ πρὸς οὓς, καὶ οὗ ἕνεκα, καὶ ὡς δεῖ

A Quòd si in omnibus ita se habet res, virtus quoque hominis nihil aliud erit quàm habitus, ex quo & bonus homo ipse efficietur, & bene opus suum reddet. quo modo autem id fiet, & antea dicimus, & nunc etiam esse manifestum poterit: si qualissnam sit natura ipsius virtutis contemplemur. In omni igitur re continua ac diuisibili aliud plus, aliud minus, aliud æquale accipere possumus: atque hæc vel

B quantum ad ipsam rem attinet, vel quantum ad nos. æquale autem inter excessum & defectum medium quoddam est. Ac rei quidem medium id dico, quod ab vtroque extremo æquè distat: estque vnum & idem omnibus. quantum verò ad nos, quod neque modum excedit, neque deficit: idque non vnum & idem apud omnes est: verbi causa, si decem plura sunt,

C & duo pauca: sex media accipiunt quantum ad rem: quippe quæ ex æquo & superent, & superentur. id quod secundum arithmeticã rationẽ mediũ est. quãtum ad nos verò nõ ita est accipiẽdum. non enim, si alicui decem minas comedere multum est, duas parum: sex ei alipta comedendas præcipiet. nam fortasse id quoque ei qui sumpturus sit, erit vel nimium vel parum: Miloni quidem parum; nimium autem ei, qui exercitationem incipiat. Idem

D in cursu & lucta considerandum est. Ita igitur vnusquisque scientiæ alicuius particeps excessum & defectum fugiens, medium quærit, atque eligit: ac medium quidem non rei, sed quod, quantum ad nos, medium est. Quòd si omnis scientia ad medium spectans, atque ad ipsum sua opera dirigens ita opus bene absoluit: vt de bene absolutis operibus illud dici consueuerit, vt neque demi neque addi quic-

E quam posse fateamur: quasi excessus & defectus quod bene est, corrumpat, mediocritas conseruet. Si boni igitur artifices, vt nunc dicebamus, ad hoc spectantes operantur: virtus verò omni arte exactior est & melior, quemadmodum etiam natura: efficitur proculdubio, vt ea medij coniectrix ac collimatrix sit. De morali loquor. hæc enim circa affectus & actiones versatur: in quibus excessus & defectus & medium est: vt & timeat, & confidat ali-

F quis, cupiat & abhorreat, irascatur & misereatur, ac demum lætetur & doleat magis & minus: atq. vtraque hęc nõ bene, nam quando oportet, & ob quæ, & erga quos & cuius causa, & vt oportet, hæc facere,